

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Departament Wspólnej Polityki Rolnej

Warszawa, 23 stycznia 2023 r.

Znak sprawy: WPR.wao.510.3.2023

Sprawę prowadzi: Katarzyna Orzechowska

Telefon: 22 623 23 26

E-mail: Katarzyna.Orzechowska@minrol.gov.pl

Łukasz Brzeziński

Kierownik Wydziału Leader

Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Dotyczy: wątpliwości dotyczących innych warunków dostępu

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na Pana zapytanie przesłane mailem w dniu 29 grudnia 2022 r.,
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi informuje, co następuje.

Ad. 1. Czy kadencyjność członków w organach stowarzyszenia musi wiązać się z ograniczeniami w sprawowaniu funkcji przez poszczególne osoby? Np. osoba może sprawować funkcję maksymalnie przez 2 kadencje.

Na wstępie należy zauważyć, że przepisy ustawy Prawo o stowarzyszeniach (PoS) (1) nie przewidują okresu kadencji władz. Jako postanowienia niesprzeczne z treścią ustaw, dopuszczalne jest wprowadzenie dla władz stowarzyszenia kadencji na zasadach określonych w statucie. Statut, zgodnie bowiem z art. 10 ust. 1 pkt 5 ustawy PoS, określa w szczególności: władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje.

Jak wynika z doktryny, członków zarządu w stowarzyszeniu można powołać na czas oznaczony wskazany w statucie (kadencja) lub na czas nieoznaczony (zarząd bezkadencyjny). Statut może w ogóle nie zawierać postanowień co do czasu, na jaki został powołany zarząd, ale równie dobrze może wprowadzić także kadencyjność. Należy jednak zauważyć, że jest to przywilej przewidziany tylko dla statutu. Mandat członka zarządu ma umocowanie do pełnienia funkcji w statucie. Mandat może wygasnąć przed upływem kadencji (np. w związku z odwołaniem), po upływie kadencji, albo wraz z upływem kadencji (np. w związku z rezygnacją złożoną przez członka zarządu). Niemniej jednak statut przewidujący bezterminowy zarząd rażąco i trwale narusza konstytucyjną zasadę:

- równości opraw obywateli,
- samorządności stowarzyszenia,
- różności członków stowarzyszenia,
- demokracji wewnętrznej

oraz pośrednio zakaz przyjmowania zasady bezpośredniego posłuszeństwa członków wobec władz stowarzyszenia.

Mimo jednak, że ustawa PoS nie odnosi się do pojęcia kadencji i tym samym nie wskazuje zasad kadencyjności i jej zakończenia, w praktyce regulacje takie są stosowane i wynikają z wieloletniego doświadczenia w zarządzaniu stowarzyszeniami.

Zgodzić się zatem należy z Państwa opinią, że o ile statut będzie zawierał treści, które określą czas trwania kadencji poszczególnych organów oraz będzie przewidywał obligatoryjne wybory do tych organów, to warunek dostępu w tym zakresie zostanie spełniony.

Ad. 2.1. Jak należy interpretować zapisy o inkluzywnym charakterze działalności stowarzyszenia (otwartość na nowych członków brak ograniczeń dla podmiotów chcących zostać nowymi członkami stowarzyszenia)?

Zgodnie z definicją zamieszczoną w przypisie załącznika nr 3 do Regulaminu konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR), inkluzywność rozumiana jest jako **powszechność, dostępność dla każdego członka społeczności** (przeciwieństwo ekskluzywności); w aspekcie integracyjno-aktywizującym.

Podkreślenia wymaga tu fakt, że podstawową cechą stowarzyszenia, w tym lokalnej grupy działania (LGD), jest jego autonomia. Statut bowiem to jedyny akt prawny wskazujący ewentualne podstawy wykluczenia członka stowarzyszenia jak i sposób ochrony jego praw.

Członkostwo w stowarzyszeniu jest dobrowolne i wymaga oświadczeń obydwu stron. Jak stanowi wyrok Sądu Najwyższego z 24.6.2009 r. (I CSK 535/08, Legalis), stowarzyszenia w ramach przyznanej w art. 1 ustawy PoS samorządności mogą swobodnie kształtować strukturę organizacyjną, a także określać kryteria nabywania i utraty członkostwa. Ma to swoje odzwierciedlenie w art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy PoS, który stanowi, że statut określa w szczególności: sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków.

Ad. 2.2. Czy dopuszczone będą zapisy o tzw. „członkach wprowadzających” np. „członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być: osoba fizyczna, która (...) złoży deklarację członkowską wraz z rekomendacjami dwóch członków Stowarzyszenia.”

Działalność stowarzyszeń jest uregulowana przez ustawę PoS oraz przepisy wewnętrzne czyli statut stowarzyszenia. Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy PoS, statut określa w szczególności: sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków. Dla każdego stowarzyszenia ważne jest posiadanie członków, którzy aktywnie uczestniczą w życiu społeczeństwa. Tym samym w ramach Kryterium 1.4 oceny LSR w ramach konkursu na wybór LSR szczególny nacisk położony jest na zasady współpracy LGD z jej członkami tj. wszystkimi partnerami tworzącymi LGD.

Partnerskie relacje w LGD są bowiem fundamentalną i niezaprzeczalną cechą rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS). Jest to oczywiste, że różne podmioty wdrażające RLKS muszą efektywnie współpracować. Każdy podmiot w LGD ma do odegrania inną rolę, ale wszystkie one muszą ze sobą współpracować i podejmować właściwe decyzje, jeżeli cały „mechanizm” ma działać wydajnie i osiągnąć mają być przyjęte cele. Taka współpraca wymaga jednak szeregu działań/rozwiązań/zasad. Tym samym LSR powinna zawierać informacje, z których wyraźnie wynika, iż relacje między członkami LGD na etapie wdrażania LSR są oparte na **pogłębionym** partnerstwie i skutecznej komunikacji. Tym samym brak jakichkolwiek wymagań w tym zakresie od

członków doprowadziłoby do sytuacji, w której przyjmowanie członków stałoby się tylko formalnością.

Mając powyższe na uwadze oraz zważywszy na „jakość” jaką do LGD wnoszą jej członkowie, nie ma przeszkód prawnych, aby zobligować osoby lub podmioty zainteresowane wstąpieniem do LGD, do przedstawienia rekomendacji, jeżeli statut tak stanowi. Uzyskanie pozytywnej opinii w tym zakresie od działających na obszarze LGD parterów społecznych, gospodarczych czy publicznych przyczyni się do prawidłowej działalności stowarzyszenia nie tylko w zakresie wdrażania LSR, ale szeroko prowadzonej przez LGD aktywności.

Ad. 2.3. Czy inkluzywny charakter działalności będzie zachowany przy zapisach, które będą dawały Zarządowi możliwość nieprzyjęcia nowego członkach np.: „O przyjęciu w poczet członków Stowarzyszenia decyduje Zarząd w formie uchwały. Od decyzji odmownej przysługuje prawo odwołania do Walnego Zebrania Członków, którego uchwała w tym przedmiocie jest ostateczna.”

Art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy PoS stanowi, że statut określa w szczególności: sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków. Tym samym stosunek członkostwa w stowarzyszeniu jest częścią stosunków wewnątrzorganizacyjnych. Pojęciem tym określa się stosunki społeczne zachodzące w sferze wewnętrznej organizacji społecznych: między organizacją lub jej organami, członkami a innymi jednostkami wchodzącymi w skład struktury organizacyjnej. Określenie charakteru prawnego tych stosunków jest konsekwencją poglądów co do charakteru prawnego statutu. To statut jest normą organizacyjną. Przepisy prawa nie regulują takiego zagadnienia. Nie ma jednak przeszkód, aby na podstawie ww. artykułu w statucie określono, że ostateczna decyzja o przyjęciu do stowarzyszenia należy do walnego zebrania jej członków, jako najwyższej władzy stowarzyszenia.

Odnosząc się ogólnie do ww. pytań dot. inkluzywności należy także zauważyć, że tak jak w przypadku kadencyjności tak samo i w przypadku członkostwa, statut nie może rażąco i trwale naruszać ww. zasad konstytucyjnych.

Zgodzić się zatem należy również z Państwa opinią, że należy pamiętać, że każdy potencjalny nowy członek będzie mógł ubiegać się o przyjęcie w poczet członków stowarzyszenia. Procedura przyjmowania nowych członków stowarzyszenia decyzją

zarządu bądź po uprzednim uzyskaniu rekomendacji dotychczasowych członków jest popularną praktyką w wielu stowarzyszeniach, w tym LGD. Takiego rozwiązania nie należy odbierać jako sztywnego ograniczenia, a jedynie opis procesu przyjmowania nowych członków. Tym samym regulacje w statutach o „członkach wprowadzających”, „rekomendacjach członków Stowarzyszenia”, „o przyjęciu w poczet członków Stowarzyszenia decyduje Zarząd” nie będą traktowane jako naruszenie zasady inkluzywnego charakteru stowarzyszenia.

Mając powyższe na uwadze uprzejmie informuję, że w zakresie inkluzywności i kadencyjności, treść załącznika nr 2 do Regulaminu konkursu na wybór LSR została odpowiednio zmodyfikowana.

Jednocześnie Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi popiera postulat, aby moment ujawnienia zmian statutowych w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) nie ograniczał możliwości złożenia wniosku o wybór LSR. Niemniej jednak LGD będzie zobligowana dokonać stosownych zmian w swoich dokumentach, w tym w statucie, najpóźniej z dniem złożenia wniosku o wybór LSR i do tego wniosku dołączyć wówczas kopię wniosku do KRS w sprawie zmiany statutu. Moment ujawnienia w KRS nie może bowiem być późniejszy niż termin wyboru LSR, o którym mowa w art. 11 ust. 5 ustawy RLKS (2).

Z wyrazami szacunku

Łukasz Tomczak
dyrektor
Departamentu Wspólnej
Polityki Rolnej
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2020 r. poz. 2261)
- (2) Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943)

Do wiadomości:

1. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
2. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego

3. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
4. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
5. Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
6. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
7. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
8. Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
9. Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
10. Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
11. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
12. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
13. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
14. Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
15. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
16. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:

www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych